

Zenbat euskaldun dira geure herrian?

GALDERA erraza lizateke berhau, baldin-eta euskaldun izaitea zer den jakin ba geneza.

Angles bat zer den ongi jakiten ohi dugu; halaber, espainol baten aurrean aurkitzen garela berehala somatzen ohi dugu: Noiz-eta entzuten bait derauegu, orduantxe gara konturatzen. Batzutan, angloaraz mintzo den espainol bat aurkitzen dugu, bertze batzutan espainiaraz mintzo den angles bat. Gauzak, orduan, zail egiten zaizkigu heiei berheiei galdetu edota heiek berek adiarazi arte.

Nahikoa lizateke, beraz, persona bati galdetzea ea euskalduna den, jakiteko egiatan den ala ez? Ala bertzelako bidez ere jakin genezake?

Euskaldun izaitea zer den ez dakien persona batek euskalduna dela affirma lezake?

Arrazoin oikonomikoak eta bertze direlata espainoldu den anglesik ba da, bai-eta anglestu den espainolik ere. Angles nationalitatea eskuratu nahi duen kanpotarrak ba daki ezen angloara ikhasi behar duela, angles cultura ikhasi eta bereganatu behar duela, nolabait ere, angles referentien systêma bere egin behar duela: historia beza-la, geôgraphia ere ikhastez, litteratura eta bertze manifestatione nationalak ere ezagutzez. Hau da, angles haur batek bere eskolan ikhasten dituen materiak eskuratu behar ditu angles nationalitate-kharteia eman diezotenzat. Dena dela, bere bihotzño espainola atxeki dezake nahi ukhanez gero.

Euskal Herria' zeina ez bait da soil-soilik conceptu geôgraphiko bat, baizik eta elk-hargo cultural-linguistikoko bat (cultura eta hizkuntza batez elkharturiko personen multzoa), bertzelako egokera batean aurkitzen da, zeren bere seme-alaba gisa agertu nahi luketen guztiak ez bait dira egiazki elk-hargo horren khide, ez culturalki ez linguistikoki Euskalherriaren khide ez dire-lakotz.

Eskolan eman zeraueten referenti-systêma arras arrotza da. Hemen bertan bizi izanarren, begi arrotzak derautzete ezarri hek konturatzeke, eta begi arrotzez

contemplatzen dute hemen gerthatzen den gauza oro, edo ikhusten ahal duten aphurra.

Bertoko familien seme-alhabak dira heietarik asko, bertzeak kanpotik ethorri-riko personak eta beren ondorengoak. Bi multzo hauietariko batzuk jakin dute euskal referentien systêma ezarten, espainol systêma ordezkatuaz, beren buruetan: Euskal geôgraphia, historia, litteratura, ohiturak eta ezagutuaz bere egitera heldu dira. Hots, euskal eskolan ikhasi behar ukhan zuketena, bertze bidez ikhasia dute.

Primarioa gaintutua dute: euskaldun betheak dira.

Halaber, euskaldun betheen multzoan bethidaniko euskaldun zahar espainoldu eta frantsestu ez direnak ere sarthu behar lirateke.

Beraz, hauen guztion multzoa lizateke Euskalherria edo Euskal Populua, non-ere bizi izan bait daitez: Batzuk, Zazpiak-bat delakoan bizi dira, bertze batzu Vasconia historikoaren lurraldeetan: Herrigoian, Kanturian, Burgoseko ipharraldean, Aragoan, Landetan edo Biarnoan, eta bertze batzu, azkenik, mundu zabaletik sakabanaturik.

Guztitara milioin erdira ez dira heltzen, beharbada, milioin laurdenera ere ez.

Hauxe da, bada, gure material humanoa, zeinaren bidez Euskalherria eraiki behar bai dugu.

Euskalherri historikoa berre-raikitzeke eskubidea dute euskaldunek, bainan etsai haundi biren aurrean aurkitzen dira:

Alde batetik, Frantzia eta Espainia leudeke, eta bertze alde batetik, vaskoak izenezta daitezkeen personadde buffoak.

Lehenengo taldekoek bitan zathitua nahi lukete Euskal Herria, eta ongi ezagutzen ditugunez gero ez dugu hemen luzaz jardungo heietaz, zeren bigarren taldeko gixonxkilak eta emakumexkak arriskutsuagoak iruditzen bait zaizkigu:

Vaskoek ere Vasko-erria eraiki nahi lukete, euskaldunek Euskal Herria eraiki nahi duten lurralde berberean, eta nolabaiteko arrazoinak ba dituzkete, zeren bethidanik hemen bertan bizi izan direla erraiten bait deraukute beren vaskoerea miragarrian. Agian, egunen batez vasko horiek, vaskoera utzirik, euskaldunduko dira, edo euskaldunaraziko ditugu, zeren hori bait da euskaldunok gainbizitzeko dugun bide bakharra. Bertzenaz, vasko horiek espainolak eta frantsesak bezain etsaiak izanen dira, espainol edo frantses hutsak izanen direlako.

JOSU LAVIN

JAKINTZA BAITHAOKA

BERRIAK ZIRI

RAMON JAUREGI
PSE-PSOEko idazkari nagusia
EL DIARIO VASCO
1991-VIII-31

«Autobidea ez da ganbio moneta gu Gobernuan sartzeko»

JAVIER MADINA
Psikologo espainiarra
DEIA
1991-VIII-31

«Tratu txarrak jasotzen dituen emakumearen aldeko zerbitzua baldin badago, tratu txarrak ematen dituen gizonarentzat ere egon beharko luke»

JACQUES DELORS
Europako Batzordeko
Lehendakaria
EL PAIS
1991-VIII-31

«Historia eta geografia arrapaladan aldatzen dira»

HASS AHMED
Polisarioaren Ordezkaria
Espainian
EL MUNDO
1991-VIII-31

«Espainiak Marokkori saldu dizkion armak, urte guzti hauetan guri eraso egiteko erabilitakoak dira»

ZAKILIXUT

© Olariagak